

Darko Breitenfeld, Vesna Lecher-Švarc, Darko Kristović, Ankica Akrap, Ivana Rešetar, Ruth Švarc

SKLADATELJI I UTAPANJA

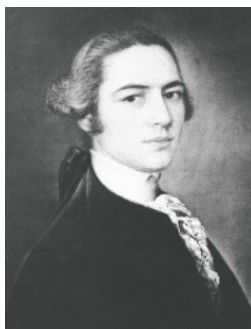
Sažetak

Među patografijama više stotina skladatelja nalazimo 27 utapanja i 5 pokušaja utapanja. Ti su događaji uzrokovali nagli prekid stvaralaštva i smrt skladatelja, najčešće u mlađoj životnoj dobi. Važnije patografije šire su obrađene i prikazane kronološki po godini rođenja.

Uvod

Na temelju proučavanja patografija više stotina skladatelja izdvajamo skladatelje koji su se utopili ili pokušali utopiti. Najčešće se radi o samoubojstvima utapanjem. Obradili smo postojeće podatke i prikazali skladatelje u obliku kratkih patografija, poredanih kronološki po godini rođenja.

OD POZNATIH SKLADATELJA UTOPILI SU SE:

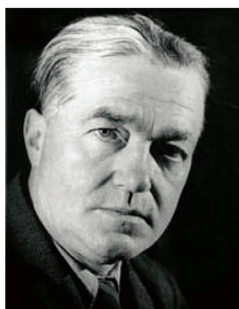

THOMAS LINLEY (1756. – 1778.) engleski je skladatelj i violinist. Bio je jedan od najtalentiranijih skladatelja u Engleskoj; poznat kao »Engleski Mozart«. S 22 godine utopio se tijekom nesreće prilikom vožnje čamcem u blizini dvorca Grimsthorpe u Lincolnshireu gdje je bio u posjetu sa sestrama. Prilikom vožnje čamcem pojavila se oluja, čamac se prevrnuo i Linley se utopio dok je pokušavao doploviti do obale.

ENRIQUE GRANADOS (1867. – 1916.) španjolski je pijanist, skladatelj i izvanredan slikar. Svoje najpoznatije djelo, glasovirsku suitu *Goyescas*, preradio je i kao operu koja se uspješno izvodila i u Americi. Nakon uspjeha u Metropolitan operi vraća se u Europu, ali je zbog primanja kod predsjednika Wilsona propustio brod za Španjolsku te biva prisiljen ploviti u Liverpool. Imao je morbidan strah prema vodi cijeli svoj život i vraćao se s prvoga prekoceanskoga putovanja u životu. U Liverpoolu prelazi na brod »Sussex« koji je kretao prema francuskoj obali za Dieppe. Njemačke su podmornice usred kanala La Manche torpedirale taj brod i on je potonuo uz mnogo utopljenih. Granados se spasio u čamcu, ali vidjevši da mu se žena utapa, iskočio je iz čamca kako bi joj pomogao, no to za oba biva kobno. Tako je svijet izgubio vrlo nadarena glazbenika u 49. godini njegova života, neobično široko obrazovana, koji se dapače smatrao ne samo glazbe-

nikom nego općenito umjetnikom. Njegova višestrana nadarenost pokazala se i na području književnosti, a bio je i izvanredan slikar. Radilo se o osjetljivu stvaratelju, koji je još mnogo obećavao, te je smatrao da je tek posljednjim uspjesima započeo svoje pravo usmjerenje, da ima mnogo poticaja te da njegovo stvaranje tek, zapravo, počinje. Nažalost, u tome ga je spriječila prerana smrt.

JOHN ERNEST MOERAN (1894. – 1950.) engleski je skladatelj. Tijekom Prvoga svjetskoga rata, kao nositelj hitne pošte, teško je ranjen u glavu, no oporavio se i nastavio studij i rad. Tijekom života imao je problema s alkoholom te je poslije postao alkoholičar i mentalno nestabilan. Pronađen je utopljen u rijeci u irskom gradu Kenmaru. Neki su smatrali da je počinio samoubojstvo. Poslije je otkriveno da je smrt zapravo nastupila prije pada u vodu, i to zbog srčanoga udara i posljedičnoga pada s pristaništa.

POKUŠAJ UTAPANJA:

HECTOR BERLIOZ (1803. – 1869.) francuski je skladatelj i dirigent. Dvapat je pokušao samoubojstvo, jedanput je to bio pokušaj utapanja. Bolovao je od trbušnih neuralgija (?) zbog čega je opravdano kronično uzimanje laudanuma – opijuma, a njemu je služio i kao poticaj kod skladanja, što je i napisao u programu svoje »Fantastične simfonije«. Na kraju, dugotrajno ne sklada te uništen svojom ovisnošću umire od moždanoga udara.

FELIX MENDELSSOHN (1809. – 1847.) njemački je skladatelj. Tijekom plivanja u rijeci Rajni 31-godišnji Mendelssohn se onesvijestio i zamalo utopio. Nakon toga događaja razvio je konvulzije i jake glavobolje. Sljedećih godina sve češće dobiva vrtoglavice i omaglice te postaje sve nemirniji, a glavobolje mu se pogoršavaju, uz povremene napade s kratkim nesvjesticama. Umro je sedam godina poslije toga, vjerojatno od ruptуре aneurizme moždane arterije.

ROBERT SCHUMANN (1810. – 1856.) njemački je skladatelj, pijanist, dirigent i glazbeni pisac. Često je konzumirao alkohol, a obolio je i od sifilisa. Alkohol mu zbog opijanja šteti, vrlo često ima i šumove i zvukove u uhu, što mu jako smeta, tako da dugotrajno depresivan ponekad pomišlja i na samoubojstvo. Sumanutost sve jače izbija, ti doživljaji postaju sve neugodniji. U strahu od svega, bježi iz kuće i baca se s mosta u rijeku Rajnu, iz koje ga protiv njegove volje izvlače ribari. Nakon toga, na svoj vlastiti zahtjev, biva smješten u psihijatrijsku bolnicu. Stanje mu se i dalje pogoršavalo te umire dvije godine poslije toga od pneumonije u sklopu sifilitičke progresivne paralize.

PETAR ILJIĆ ČAJKOVSKI (1840. – 1893.) ruski je skladatelj, pijanist i dirigent. U djetinjstvu je prebolio vertebralni meningitis, nakon kojega je postao vrlo osjetljiv i razdražljiv. Razočaran ženidbom, pokušao je samoubojstvo. Zamalo se utopio u rijeci Moskvi, zadobio je upalu pluća od koje se dugo oporavljao. Godine 1893. na poslovnom ručku svjesno toči u čašu neprokuhanu vodu iz rijeke Neve, što je bilo vrlo neoprezno jer je epidemija kolere u Sankt-Peterburgu tada još bila u tijeku, iako već na izmaku. Tu čašu vode navodno ispija. Ubrzo mu je nakon toga pozlilo, javlja se proljev i povraćanje, grčevi u trbuhu, nepodnošljiva žeđ, veliki bolovi u mišićima te dolazi do bubrežnoga zatajenja i on umire. Prema najnovijoj teoriji nije riječ o spontanom samoubojstvu uzročnikom kolere ili kojom drugom zarazom nego se radi o svjesnom samootrovanju arsenom.

HUGO WOLF (1860. – 1903.) austrijski je skladatelj. Postoji mogućnost da su njegove promjene raspoloženja bile posljedica rane zaraženosti sifilisom. Poslije postaje sve čudniji i neuobičajeniji u ponašanju, previše pije i postaje agresivan prema osobama koje su mu u blizini. Zbog toga biva smješten u psihijatrijsku bolnicu iz koje je otpušten godinu dana poslije. U jesen te iste godine odlutao je od kuće te su ga našli mokra i gotovo smrznuta na rubu šume. Sam je rekao da je skočio u jezero Traunsee da se ubije, ali da ga je hladnoća osvijestila i probudila mu želju da se bori, te je isplivao na obalu. Nakon toga ga opet odvođe u umobolnicu, gdje mu se stanje sve više pogoršava i gdje nekoliko godina poslije toga i umire od sifilitičke progresivne paralize.

Manje poznati skladatelji utopljenici:

THOMAS STOLTZER (1480. – 1526.), Njemačka – utopio se u rijeci Taji (Mohačka bitka)

ROBERT PARSONS (1535. – 1571.), UK – utopio se u rijeci Trent

ANDRE DE PAPE (1552. – 1581.), Francuska – utopio se u rijeci Meuse kod Sedana

PIERRE GAUTIER (1642. – 1696.), Francuska – utopio se u oluji prilikom brodoloma u Sredozemlju

GIUSEPPE ALDROVANDINI (1672. – 1707.), Italija – utopio se, bio je pod utjecajem alkohola

DOMINGO TERRADELLAS (1711. – 1751.), Španjolska – utopio se ili ubijen i bačen u rijeku Tiber

JEAN-BAPTISTE KRUMPHOLTZ (1742. – 1790.), Češka – samoubojstvo, bacio se u rijeku Seine

ROBERT COOKE (1768. – 1814.), UK – samoubojstvo, bacio se u rijeku Temzu

THOMAS GEARY (1775. – 1801.), Irska – utopio se u kanalu

HANS SKRAMSTAD (1797. – 1839.), Norveška – utopio se u ribnjaku, moguće samoubojstvo

ANDREJ PETROVIČ ESAULOV (1800. – 1859.), Rusija – utopio se u rijeci Trubež

NORBERT BURGMÜLLER (1810. – 1836.), Njemačka – utopio se, epileptički napadaj

CARLO PEDROTTI (1817. – 1893.), Italija – samoubojstvo, bacio se u rijeku Adige

ANTUN VJEKOSLAV TRUHELKA (1834. – 1877.), Hrvatska – utopio se u Dravi, nesretan slučaj

AUGUSTO AZZALI (1863. – 1907.), Italija – utopio se pokušavajući spasiti osobu od utapanja

EBBE HAMERIK (1898. – 1951.), Danska – utopio se u tjesnacu Kattegat

JULIAN SKRYABIN (1908. – 1919.), Rusija – utopio se u rijeci Dnjepar

CHARLES NAGINSKI (1909. – 1940.), SAD – utopio se u jezeru, moguće samoubojstvo

ER NIE (1912. – 1935.), Kina – utopio se plivajući prema plaži, moguće ubojstvo ili nesretni slučaj

ZAKLJUČAK

Proučavajući patografije skladatelja nalazimo 27 skladatelja koji su se utopili. Najčešće se radi o samoubojstvima te o nesretnim slučajevima. Nalazimo i 5 pokušaja samoubojstva utapanjem. U slučaju samoubojstava najčešće se radilo o određenim psihotičnim stanjima. Sva ta utapanja i pokušaji utapanja uzrokovali su nagli prekid stvaralaštva skladatelja.

LITERATURA

1. Neumayr, A., *Music and medicine*, Medi-Ed Press, New York 1994.

2. Saffle, M., Saffle, JR., »Medicinal histories of prominent composers: recent research and discoveries«, *Acta Musicol*, 1993; 65 /2:77-101.

3. Muzička enciklopedija (JLZ), Jugoslavenski leksikografski zavod; 1971. Kerner, D. »Krankheiten grosser Musiker«, Stuttgart: Schattauer; 1968.

4. Breitenfeld, D., Thaller V., Bergovec M., Detoni J., Breitenfeld T., Jagetić N., Smoljanović T., Ivanda T., »Robert Schumann – Patography, Alcoholism 2004«, 40:75-79.